

Az Uniós pénzosztás elkerülhetetlen kudarca

Április 15-én jelent meg az index.hu-n Békés Gábornak, az MTA KTI tudományos munkatársának „Az uniós pénzosztás óriási kudarca” című cikke, melyben arról értekezik, hogy mi az oka annak, hogy az amúgy is hátrányos helyzetű Észak-Magyarország annak ellenére lemarad Közép-Magyarországtól, hogy másfélszer annyi Uniós támogatást kap egy főre vetítve, mint Budapest és Pest megye.

Link:

http://index.hu/gazdasag/defacto/2014/04/14/ez_unios_tagsagunk_legnagyobb_kudarca/

Nem vitatom Békés igazát abban, hogy az Uniós támogatás valóban tompíthatta az amúgy is meglévő sebességbeli különbségeket a két régió gazdasági teljesítménye között és az is lehetséges, hogy Magyarország nem a megfelelő beruházásokat támogatta az Uniós forrásokból. De szerintem létezik egy ennél mélyebb, a jelenlegi keretek között nehezen kiküszöbölhető ok is: az Uniós fejlesztési pénzek, ha el is érik a célterületet, nem maradnak ott tartósan.

Ennek az oknak a megértéséhez szükség van némi háttérismeretre. Az Uniós fejlesztési pénzeket egy-egy projekt megvalósítására ítélik oda a beruházónak. A legtöbb vállalat azonban nem projektszervezet és a tevékenységi köre is szerteágazóbb egy gyárépület falainak felhúzásánál. Egy beruházás esetében számos olyan tevékenységet is el kell végezni, amire ott helyben lehet, hogy nem is létezik alkalmas vállalkozás. Könyvvizsgálat, anyagbeszerzés, vagy talán a legjobb példa: a pénzügyi szolgáltatások. Olyan szükséges tevékenységi körök ezek, amik jellemzően budapesti székhelyű vállalatok végeznek és sokszor egyáltalán nincs is helyi alternatívájuk. Ezeknek a vállalatoknak a bevonása máris csökkenti a támogatás helyben maradó hányadát és tőkét transzferál a támogatni kívánt térségből a főváros (vagy a külföld) felé.

Ott van továbbá az a lehetőség is, hogy a helyi beruházó csak a leányvállalata egy más térségbeli székhellyel rendelkező anyavállalatnak. Ebben az esetben pedig már nem is csak a beruházás egyes tevékenységei gazdagítják más térségek vállalatait, hanem a tevékenységből származó profit vissza nem forgatott része is máshová vándorol.

És itt el is érkeztünk a következő tényezőhöz, a tulajdonosi jövedelmekhez. A tulajdonosi jövedelmek jelentős részét képezik a gazdaságban keletkező jövedelmeknek, hazánk pedig ebben sajnos nagyon rosszul teljesít: a külfölddel szembeni mérlegünk erősen negatív, azaz az itthon megtermelt tulajdonosi jövedelmek gyorsabban áramlanak ki az országból, mint ahogy a külföldön megtermelt tulajdonosi jövedelmek beáramlanak. De ez az aránytalanság belföldön is teljesül. A tulajdonosi jövedelmek inkább a fővárosban összpontosulnak és relatíve szűkösek Észak-Magyarországon. Ennek főlegyszerű oka van: a társas vállalkozások fele és az egyéni

vállalkozások harmada Közép-Magyarországon található. A felzárkózásban tehát nem segít az sem, hogy Észak-Magyarország nagyobb arányban részesül a fejlesztési pénzekből, mert a térségben igen kevés a vállalat, ahogyan kevés a helyben lakó vállalattulajdonos (a társas és egyéni vállalatok tizede sem található meg itt), így magasabb támogatás mellett is kisebb a helyi részesedés. Az Uniós beruházások során keletkező tulajdonosi jövedelmeknek így a fentebb említett okok miatt csak egy része marad Észak-Magyarországon, ami tovább csökkenti a felzárkózás esélyét.

Közép-Magyarország dominanciáját persze ellensúlyozhatnák Észak-Magyarország komparatív előnyei, aminek köszönhetően a két térség közötti tőkeáramlás egyensúlyba kerülhetne, ám nem könnyű ilyen előnyt találni. Ráadásul a beruházás és a beruházás során keletkező jövedelmek multiplikátor hatása a kiáramlás miatt részben más térségekben (országokban) érvényesül, így egyáltalán nem biztosított az, hogy a támogatás okozta növekedés tartóssá válik és, hogy a pénzcsapok elapadása után lesz saját forrás a további növekedésre.

A piacgazdaságok alapvető jellemzője, hogy a tőke utat talál a nagyobb megtérülés felé. Ez itt annyit tesz, hogy hiába küld pénzt az EU Észak-Magyarországra, ha Közép-Magyarországon jobbak a megtérülési lehetőségek, akkor a végén úgyis „ott fog kikötni” a pénz. Magyarország tehát csak részben okolható a felzárkóztatási politika kudarcáért, a fő felelős az Európai Unió fejlesztési rendszere. Ennek oka az, hogy a stratégia fókuszában most is – mint mindig – a szokásos szociáldemokrata dogma, azaz a segélyezési elv áll. A leszakadó régiókat alanyi jogon, rászorultsági elv alapján támogatja, teljesen figyelmen kívül hagyva a piaci törvényeket. Ez pedig teljesen hatástalanná teszi a régiós felzárkóztatást, a bepumpált tőke nagy része ugyanis idővel máshová fog szivárogni.

Észak-Magyarország elszegényedése megállítható lenne, de ehhez először is le kell számolni a hibás szocdem szellemiségű fejlesztéspolitikával. A segélyezés helyébe a térség és a térségbeli munkavállalók jövedelemtermelő képességének javítását kellene állítani. Addig, amíg hiányzik a megfelelően képzett munkaerő, szűkösek a befektetési lehetőségek és szinte minden tekintetben jobban megéri Budapesten beruházni, mint Miskolcon, a térség felzárkóztatása mindig csak vágyálom lesz.